บทที่ 4
แนวทางและวิธีการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบุรีรตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี

ในการนำเสนอแนวทางและวิธีการพัฒนา และดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบุรีรตนาราม จังหวัดสระบุรี ซึ่งเป็นผลจากการวิจัยในระยะที่ 2 นี้ มีรายละเอียด ดังนี้

1. คำถามการวิจัย
2. วัตถุประสงค์การวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. ผลการวิจัย

ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

คำถามการวิจัย

การวิจัยในระยะที่ 2 มีคำถามการวิจัยที่สำคัญ 2 คำถาม คือ

1. แนวทางและวิธีการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบุรีรตนาราม จังหวัดสระบุรีเป็นอย่างไร
2. ดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบุรีรตนาราม จังหวัดสระบุรีเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อแสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบุรีรตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี
2. เพื่อกำหนดดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบุรีรตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในระยะที่ 2 นี้นับว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก เพราะเป็นโอกาสที่ผู้มีส่วนสำคัญและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบุรีรตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี จะได้มาร่วมกันพิจารณาเพื่อแสวงหาแนวทางและวิธีการที่มีประสิทธิภาพและมีความเป็นไปได้ในการพัฒนา พร้อมทั้งร่วมกันกำหนดดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คุณธรรมจริยธรรม ดังนั้น จึงใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ในการวิจัย โดยดำเนินการวิจัยดังนี้

1. กรอบการวิจัย

ในการวิจัยในระยะที่ 2 ผู้วิจัยได้นำกรอบการวิจัยที่ใช้ในการวิจัยในระยะที่ 1 มาเป็นกรอบในการวิจัย ดังนี้

1.1 ความรู้ที่ใช้ในการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม

1.2 เทคนิคที่ใช้ในการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม

ทั้งนี้ ได้นำปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบุรีรดนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ที่ได้ค้นพบจากการวิจัยในระยะที่ 1 มาพิจารณาร่วมกับกรอบแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนามากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการแสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการดำเนินการเป็นสำคัญ

2. ประชากร ประกอบด้วย

2.1 ผู้ที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบุรีรดนาราม ได้แก่ ตัวแทนพระนิสิตวัดศรีบุรีรดนาราม จำนวน 5 รูป ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากพระนิสิตที่ทำหน้าที่สอนหนังสืออยู่ที่วัดศรีบุรีรดนาราม ให้เข้ามาเป็นตัวแทนในการแสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมในครั้งนี้

2.2 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิต ได้แก่ ตัวแทนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 20 รูป/ คน ประกอบด้วย

2.2.1 เจ้าอาวาสวัดศรีบุรีรดนาราม	จำนวน 1 รูป
2.2.2 พระนิสิตวัดศรีบุรีรดนาราม	จำนวน 5 รูป
2.2.3 สามเณรผู้ช่วยฝึกอบรม	จำนวน 5 รูป
2.2.4 ตัวแทนครู	จำนวน 2 คน
2.2.5 ตัวแทนนักศึกษา	จำนวน 5 คน
2.2.6 ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกอบรม	จำนวน 2 รูป / คน

3. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้เทคนิคและวิธีการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) โดยการสร้างโอกาส สนับสนุน และเสริมพลังให้กับผู้มีส่วนสำคัญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบุรีรดนาราม ทุกฝ่ายได้มาร่วมกันระดมความคิดเพื่อแสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนาและกำหนดดัชนีชี้วัด

ความสำเร็จในการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม โดยใช้การประชุมกลุ่มเฉพาะ (focus group discussion) ในวันที่ 31 กรกฎคม 2551 เวลา 13.00 - 15.30 น. ณ ศูนย์ปฏิบัติธรรมสิริธรรมมุนี อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี เป็นการประชุมของผู้ที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้แก่ เจ้าอาวาสวัดศรีบุรีรดนาราม เจ้าคณะอำเภอเมืองสระบุรี สามเณรผู้ช่วยฝึกอบรม ตัวแทนอาจารย์ที่นำนักเรียนมาเข้าค่าย ตัวแทนนักศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ และตัวแทนพระนิสิต จำนวน 5 รูป (รายชื่อดังปรากฏในภาคผนวก หน้า 177 – 180) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ร่วมกันแสวงหาแนวทาง วิธีการและพร้อมทั้งกำหนดดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบุรีรดนาราม ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดสืบต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) แบบสรุปข้อความตามกรอบการวิจัย

ผลการวิจัย

จากเทคนิควิธีการของการวิจัยและพัฒนาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องซึ่งเริ่มต้นจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบุรีรดนาราม และนำไปสู่การแสวงหาแนวทางและวิธีการในการพัฒนาของผู้ที่มีส่วนสำคัญและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ปรากฏผลการวิจัย ดังนี้

1. แนวทางและวิธีการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบุรีดนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ประกอบด้วยการดำเนินงานใน 1 โครงการ คือ

โครงการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบุรีรดนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี

วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิต เพื่อให้พระนิสิตมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม มีความคิดเห็น และการปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรม เป็นระบบการจัดองค์ประกอบต่างๆ ที่สำคัญในการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบุรีรดนารามให้ดีมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วยหลักการ โครงสร้าง เนื้อหา วิธีการ กิจกรรม การประเมินผล สื่อสำเร็จรูปรวมทั้งระบบการนำรูปแบบไปใช้ องค์ประกอบต่างๆ ดังกล่าวได้รับการจัดไว้อย่างเป็นระบบ มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันในลักษณะที่จะช่วยเอื้ออำนวยให้พระนิสิตวัดศรีบุรีรดนารามมีการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

วิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยกิจกรรมการอบรม จำนวน 5 กิจกรรม ได้แก่

1. รูปแบบและกระบวนการอบรมที่ดี

จุดมุ่งหมาย

หลังจากจบการอบรมแล้วพระนิสิตมีความรู้เรื่องรูปแบบและกระบวนการอบรมที่ดี สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้

แนวคิด

1.1 การจัดค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรมซึ่งเป็นการนำหลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนาไปสู่กลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้กลุ่ม นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไปสามารถนำหลักธรรมเหล่านั้นไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ การที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายได้นั้นต้องมีรูปแบบและกระบวนการอบรมที่ดี มีบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้เป็นอย่างดี

1.2 พระนิสิตตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นพระวิทยากร มีความรู้ในรูปแบบการจัดค่ายอบรม มีการศึกษาค้นคว้าอยู่ตลอดเวลา จนสามารถนำความรู้ต่างๆไปปฏิบัติจริงในการทำหน้าที่เป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม (รายละเอียดของการฝึกอบรมดังปรากฏในภาคผนวก หน้า 117)

2. เทคนิคการสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เข้ารับการอบรม

การสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เข้ารับการอบรม เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้พระนิสิตเห็นความสำคัญของการสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เข้ารับการอบรม เป็นเทคนิคที่จะทำให้ผู้เข้ารับการอบรมสนใจร่วมกิจกรรมเพื่อให้การอบรมนั้นเป็นไปตามเป้าหมาย โดยการให้พระนิสิตเห็นถึงความสำคัญที่จะทำให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับประโยชน์ในหลักธรรมคำสอน และสามารถนำสิ่งดีๆเหล่านั้นไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้

จุดมุ่งหมาย

หลังจากจบการอบรมแล้วพระนิสิตทุกรูปมีความรู้และเข้าใจถึงการสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เข้ารับการอบรม และสามารถนำความรู้เหล่านั้นไปสู่การปฏิบัติจริงได้

แนวคิด

ในการจัดค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรมนั้นคงจะใช้รูปแบบการเก่าๆเดิมๆคงไม่ได้เสมอไป เพราะกลุ่มผู้ที่มาเข้ารับการอบรมมีหลายระดับและมีความสนใจที่แตกต่างกัน ฉะนั้นพระวิทยากรต้องมีเทคนิคที่จะสร้างความสนใจจากผู้เข้ารับการอบรม เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมนั้นๆบรรลุผลและเกิดประโยชน์ต่อผู้เข้ารับการอบรมอย่างแท้จริง (รายละเอียดของการฝึกอบรมดังปรากฏในภาคผนวก หน้า 120)

3. การใช้สื่อและการผลิตสื่อเพื่อการอบรม

เป็นกิจกรรมที่จะช่วยให้พระนิสิตได้เห็นถึงความสำคัญของสื่อสมัยใหม่เพราะสังคมในทุกวันนี้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การจัดค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม จึงมีความ

จำเป็นที่ต้องนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการอบรม เป็นการอำนวยประโยชน์ต่อการทำหน้าในด้านต่างๆ และสร้างความสนใจจากการใช้สื่อสมัยใหม่ให้แก่ผู้เข้ารับการอบรม เพื่อให้การอบรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จุดมุ่งหมาย

หลังจากจบการอบรมแล้ว พระนิสิตสามารถเรียนรู้การใช้สื่อและการผลิตสื่อเพื่อการอบรมได้ และสามารถนำไปใช้ได้จริง

แนวคิด

3.1 การติดต่อสื่อสารกันในกลุ่มมีความสำคัญต่อการทำงาน การสื่อสารไม่ชัดเจนจะเกิดผลเสีย เกิดการสื่อสารผิดพลาดทำให้ความเข้าใจไม่ตรงกัน และอาจทำงานไม่ตรงตามเป้าหมาย

3.2 การติดต่อสื่อสารที่ดีในกลุ่มนั้นต้องประกอบด้วยทักษะการพูดและทักษะการฟังที่มีประสิทธิภาพ (รายละเอียดของการอบรมดังปรากฏในภาคผนวกหน้า 124)

4. คุณสมบัติของการเป็นพระวิทยากรที่ดี

เป็นกิจกรรมที่ต้องการให้พระนิสิตได้เห็นถึงความสำคัญในการทำหน้าที่เป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ว่าการที่จะเป็นพระวิทยากรที่ดีนั้นมีองค์ประกอบอะไรบ้าง จะต้องเตรียมความพร้อมในด้านใดบ้าง มีเทคนิคอะไรบ้าง ในการทำหน้าที่นั้นๆ

จุดมุ่งหมาย

หลังจากจบการอบรมแล้ว พระนิสิตมีความรู้ความเข้าใจถึงคุณสมบัติการเป็นพระวิทยากรที่ดี และเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมที่มีประสิทธิภาพ

แนวคิด

การทำหน้าที่เป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมนั้นไม่ใช่เรื่องง่ายที่พระอาจารย์ทุกรูปจะเป็นได้ แต่ต้องเกิดจากการฝึกฝนอบรม ศึกษาหาความรู้อยู่ตลอดเวลา เข้าใจระดับของกลุ่มที่มาเข้ารับการอบรม มีรูปแบบและการบวนการอบรมที่ดี มีทีมงานที่เข้าใจซึ่งกันและกัน และสิ่งสำคัญต้องมีใจรักในการทำหน้าที่เป็นพระวิทยากรด้วย (รายละเอียดของการอบรมดังปรากฏในภาคผนวก หน้า 142)

5. สาระธรรมจากพุทธสุภาษิต คติธรรมสอนใจ

เป็นกิจกรรมที่ต้องการให้พระนิสิตได้เห็นถึงความสำคัญ การนำพุทธสุภาษิต คติธรรมสอนใจมาปรับใช้ในการอบรมแต่ละครั้ง เพราะการอบรมนั้นคงมีเวลาไม่เพียงพอที่จะอธิบายหลักธรรมคำสอนที่ยาวๆได้ พระวิทยากรคงใช้พุทธสุภาษิตที่สั้นๆ คติธรรมสอนใจ ที่มีข้อคิด แนวทางการปฏิบัติ ให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้

จุดมุ่งหมาย

หลังจากจบการอบรมแล้ว พระนิสิตมีความรู้ความเข้าใจในพุทธสุภาษิตและคติธรรมสอนใจมากยิ่งขึ้น และสามารถนำไปใช้ในการอบรมได้จริง

แนวคิด

การทำหน้าที่เป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมนั้น คงไม่มีเวลาที่จะอธิบายหลักธรรมคำสอนได้ทั้งหมด เพราะมีเวลาจำกัดในการอบรม การนำพุทธสุภาษิต คติธรรมสอนใจมาประกอบการอบรม ก็สามารถทำให้การอบรมนั้นเกิดประโยชน์ได้เช่นกัน แต่ก็ต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา แต่พุทธสุภาษิตคงเปลี่ยนแปลงไม่ได้ ส่วนคติธรรมสอนใจต่างๆต้องศึกษาค้นคว้าอยู่ตลอดเวลาเพื่อได้สิ่งใหม่ๆ (รายละเอียดของการอบรมดังปรากฏในภาคผนวก หน้า 153)

2. ดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบุรีรตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี

2.1 พระนิสิตมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ร้อยละ 80

2.2 พระนิสิตมีความคิดเห็นที่ดีต่อสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.60)

2.3 พระนิสิตมีระดับการปฏิบัติต่อสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ร้อยละ 80

ตาราง 8 สรุปแนวทาง วิธีการพัฒนา และกำหนดดัชนีชี้วัดความสำเร็จการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบุรีรตนาราม จังหวัดสระบุรี

แนวทางการพัฒนา	วิธีการ/กิจกรรม	ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ
1.โครงการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม	1.รูปแบบและกระบวนการอบรมที่ดี 2.การสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เข้ารับการอบรม 3.การใช้สื่อและการผลิดสื่อเพื่อการอบรม	1. พระนิสิตมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับดีมาก 2. พระนิสิตมีความคิดเห็นที่ดีถึงสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด

ตาราง 8 (ต่อ)

แนวทางการพัฒนา	วิธีการ/กิจกรรม	ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ
	4.คุณสมบัติของการเป็นพระวิทยากรที่ดี 5.สาระพุทธสุภาษิต คติธรรมสอนใจ 6.ประเมินโครงการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม	3. พระนิสิตมีการปฏิบัติต่อสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุดพระนิสิตมีความพอใจในโครงการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับดีมาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี